

Na rokovanie

Národnej rady Slovenskej republiky

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 24. októbra 2018, ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

II

Schválené znenie novely zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov bolo podľa dôvodovej správy reakciou na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 11/2016-60, zo dňa 7. februára 2018 (ďalej len „nález“). V uvedenom náleze Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). V dôsledku rozhodnutia ústavného súdu došlo k strate účinnosti predmetného ustanovenia zákona č. 250/2007 Z. z. a vzniku povinnosti uviesť právnu úpravu do súladu s ústavou.

Primerané nastavenie ochrany práv spotrebiteľa, ktoré na jednej strane vyrovná fakticky nerovné postavenie medzi spotrebiteľmi a dodávateľmi, a zároveň zachová princípy spravodlivého procesu, právneho štátu a právo na súdnu ochranu, považujem za dôležitú, hoci náročnú výzvu pre zákonodarcu. Uvedomujem si, že špecifickosť spotrebiteľských vzťahov spočívajúca v informačnej asymetrii a ekonomickej nerovnosti strán odôvodňuje zvýšenú právnu ochranu spotrebiteľa a vyššiu mieru zásahov štátu a jeho regulácie do súkromnoprávných vzťahov.

Zároveň považujem za správne, keď zákonodarca zareaguje na bežne sa vyskytujúce situácie, ktoré vykazujú znaky nekalého konania alebo majú sociálne nežiadúce dôsledky. Tento cieľ však nemôže byť dosiahnutý prijatím právnej úpravy, ktorá je nejednoznačná, spôsobilá vyvolávať interpretačné problémy, a teda schopná v praxi uškodiť snahe ochrániť spotrebiteľa.

Podľa čl. I prvého bodu schváleného zákona sa Občiansky zákonník dopĺňa o § 54a, ktorý ustanovuje, že *„premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.“*

Podľa § 3 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov *právny predpis*

musí byť terminologicky správny, presný a všeobecne zrozumiteľný. Jeden právny pojem s vymedzeným významom sa v tomto význame používa jednotne v celom právnom poriadku. Ak je význam právneho pojmu vymedzený v jednom právnom predpise, nemôže iný právny predpis pre ten istý právny pojem vytvárať iný význam. Ak sa pri tvorbe právneho predpisu používa pojem, ktorý právny poriadok nepozná, vymedzí sa jeho presný význam definíciou.

Pojmy „nemožnosť vymáhania“ a „obnovenie vymáhateľnosti“ v kontexte schváleného zákona nespĺňajú požiadavky podľa citovaného ustanovenia, keďže sú spôsobilé viesť k rôznym výkladom a aplikáciám rôznymi orgánmi ochrany práva.

Pojem „nemožnosť vymáhania“ je možné vykladať minimálne dvoma odlišnými spôsobmi, čo je na ujmu predvídateľnosti práva. Na jednej strane vymáhateľná pohľadávka je taká, ktorú možno uplatňovať pred súdom v sporovom (základnom) konaní. Na druhej strane je možné za vymáhateľnú pohľadávku považovať pohľadávku, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným právnym titulom, podľa ktorého možno vykonať exekúciu. Z uvedeného vyplýva, že pri použití prvého výkladu: „nemožnosť vymáhania premlčaného práva“ bude znamenať nežalovateľnosť pohľadávky. Pri použití druhého výkladu pri vecne podobnom prípade iný spotrebiteľ bude môcť byť žalovaný, ale ani na základe vykonateľného rozsudku súdu ho nebude možné exekvovať.

Dôvodová správa k schválenému zákonu považuje za vymáhanie premlčaného práva aj súdne, aj exekučné konanie. Naproti tomu stojí rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 6 Cdo 253/2013, podľa ktorého je vymáhateľná pohľadávka taká pohľadávka, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno vykonať exekúciu.

Účinnosť schváleného zákona tak môže spôsobiť odlišné posúdenie vecne podobných prípadov rôznymi orgánmi ochrany práva, predovšetkým súdmi, a tým niektorých spotrebiteľov, oproti iným, znevýhodniť, čo by však viedlo k neprijateľnej diskriminácii.

Podobne vnáša novela právnu neistotu do spotrebiteľských vzťahov zavedením pojmu „obnovenie vymáhateľnosti“. Ide o pojem, ktorý sa nevyskytuje v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky, a preto by mal byť podľa zákona č. 400/2015 Z.z. riadne vymedzený, k čomu však nedošlo. Pojem tak ostáva nezrozumiteľným, rovnako ako nie sú jasné podmienky, za ktorých sa má tento inštitút uplatniť.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy „ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlady, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom... Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.“

Nález konštatuje, že § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. porušuje procesnú rovnosť strán tým, že „žalobca je v civilnom konaní nie nepodstatne znevýhodnený tým, že súd počas konania z úradnej moci skúma, či nedošlo k premlčaniu žalovanej pohľadávky... na premlčanie v prospech veriteľa sa ex offio neprihliada...“, pričom však uvádza aj, že „...ochrana slabšej strany je ústavne akceptovateľná...“.

Schválená právna úprava sa snaží vyrovnáť s námietkami ústavného súdu vo vzťahu k protiústavnému § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., najmä vysporiadať sa s námietkou

nerovnosti strán, keď priznáva rovnakú ochranu všetkým účastníkom spotrebiteľského vzťahu. Zákonodarca však namiesto zjednania súladu napadnutého ustanovenia svýhradami ústavného súdu zvolil cestu úpravy novelou iného predpisu, a to Občianskeho zákonníka. Voľbou odlišnej formulácie ustanovenia, ktoré je však materiálne porovnateľné, sa vystavil riziku nových problémov súvisiacich s interpretáciou.

Nález bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 27. septembra 2018 pod číslom 271/2018 Z. z., z čoho vyplýva, že najneskôr do 27. marca 2019 je Národná rada Slovenskej republiky povinná uviesť ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. do súladu s nálezom. Ak tak Národná rada Slovenskej republiky v tejto lehote neurobí, stratí citované ustanovenie zákona po uplynutí tejto lehoty platnosť. Dovtedy je však § 5b súčasťou platného práva.

Vychádzajúc z nálezu a snahy zákonodarcu riešiť situáciu, ktorá v dôsledku konštatovania nesúladu ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. vznikla, považujem za potrebné prijatie takej novej právnej úpravy, ktorá bude pojmovo jednoznačná, umožní jednotnú aplikáciu rôznymi orgánmi ochrany práva a bude v súlade ústavnými princípmi.

III

Vzhľadom na výhrady k schválenému zákonu, ktoré som uviedol v časti II, a vzhľadom na rozsah právomocí prezidenta Slovenskej republiky uplatňujem pripomienku, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

Bratislava 8. novembra 2018